

פרוייקט תיעוד המאבק להצלת יהודי סוריה ולבנון

ראיון עם יעקב (מוז'יק) רזיאל, רמת-ישי

תאריך: 13.12.2000

מראיין: אריה כהן

אריה כהן: מר רזיאל, אני הייתי מבקש בתחילת הראיון קצת ספר רקע משפחתי מה שנקרא. השם המקורי וקווים ביוגרפיים, ממש ככה כדי לדעת מי האיש.

יעקב רזיאל: יליד ברית המועצות. עלינו ארצה בשנת 60'. למדתי ברמת ישי, התגייסתי לצה"ל בשנת 65'. התגייסתי לצוללות.

ש: שם המשפחה המקורי שלך?

ת: שם המשפחה המקורי – רזניק. עיברתתי את השם בשנת 67' עם יציאה לחו"ל לרכישת צוללות. עד שנת 70' הייתי בצוללות.

ש: עברת קורס חובלים אני מבין, נכון?

ת: עברתי קורס חובלים בשנת 70'. מצוללות עברנו לפלגת דבורים שהייתה שייכת לשייטת 7. בדבורים התעסקנו בשמירה על חופי המדינה ופעילויות מיוחדות שנעשו בתקופה ההיא.

ש: אני מבין שארבעת הדבורים זו היתה הפלגה הראשונה שהגיעה או שנקלטה?

ת: הפלגה הראשונה שהיתה במדינת ישראל זו פלגת הדבורים שהיתה בחיפה ומכאן, מחיפה, נוסדה פלגה גם באשדוד שגם אנחנו הדרכנו אותם ועשינו שם כל מיני הכוונות.

ש: אתה היית מפקד הפלגה הראשונה?

ת: אני השתתפתי בקליטה שלהם ואחרי זה הייתי אחד המפקדים הראשונים בפלגה.

ש: רק למידע – הדבורים האלה ניבנו?

ת: בארצות הברית. ואנחנו הפעלנו אותם.

ש: הבנתי.

ת: והתענוג היה ממש להפליא.

ש: אני מבין שבמהלך הפעילות היתה איזו פעם אחת ראשונה שבה התוודעת לנושא הזה של המלטות או מילוט יהודים מסוריה ולבנון לארץ ישראל. ספר לי על הפעם הראשונה – איך זה קרה? אירוע? מי הדריך אתכם, מי הסביר לכם?

ת: הפעולה הראשונה בעצם היתה שיצאנו לביירות. יצאנו בשעת הדמדומים לכיוון בירות. יצאנו כששה מייל מחוץ לחופי מדינת ישראל בעומק לב הים על מנת להגיע לביירות.

ש: באיזו שנה? באיזה תאריך פחות או יותר?

ת: זה היה בסביבות שנת 72'.

ש: באמצע אבל.

ת: הייתי אומר לקראת ספטמבר-אוקטובר 72'.

ש: או.קיי.

ת: היינו אמורים להגיע לבירות בסביבות שתיים בלילה, לחבור עם סירת דייג כלשהיא על ידי קשר במכשירי קשר.

ש: היה קשר?

ת: היה קשר. הקשר היה על ידי זה שהפעלנו את מכשירי הקשר ושמענו רק את רעש המנועים. לא דיברנו אף פעם, רק על ידי שמיעה של מנועים במכשירי הקשר ידענו שיש לנו עם מי להפגש.

ש: שיש מגע.

ת: שיש מגע.

ש: נדמה לי שהשתמשתם גם בפנסים. הפעלתם את הקסנון שלכם.

ת: לא. אנחנו יכלנו להסתכל עם קסנון על מנת לראות אם סירת עמית היתה

ש: סירת עמית.

ת: עמית, על מנת לזהות מה יש על הסירה ואם התיאור של הסירה התאים למה ש, את מי שהיינו חייבים לפגוש.

ש: לאמת שזו סירה, סירת עמית? זה היה המושג?

ת: כן, על מנת לפגוש את אותו הדייג המבוקש, אם אני לא טועה, עם חולצה אדומה או חולצה צהובה.

ש: באופן קבוע?

ת: באופן קבוע.

ש: כן.

ת: אחרי פרק זמן של מספר פעמים אז החולצה לא הייתה אותה חולצה, אבל המפגש היה והנושא היה כל כך מרגש שבעצם קלטנו ברוב המקרים רק ילדים. החבר'ה שהגיעו מסוריה היו בדרך כלל נערים ונערות, גיל 15 עד 20. כל אחד היה עם "מקל סבתא", עם ציידנית קטנה לדרך, שמלה על שמלה או מכנס על מכנס. היו מאוד מבוהלים. על סירת דייג קטנה יכולת לפעמים לפגוש עד 17, 20 ילדים קטנים. המבצע היה מאוד הומני ומרגש, לראות אותם. סך הכל מדינת ישראל שילמה, או המוסד שילם, יקר מאד. בעצם ספרו את הילדים שעלו למעלה, איש הקשר הוציא את המרשרשים הירוקים, שילם במזומן

ש: אתה זוכר מאה דולר על כל ראש? כמה זה היה?

ת: זה היה בהרבה יותר ממאה דולר.

ש: על כל ראש אני מתכוון.

ת: על כל ראש.

ש: כמה היה?

ת: אני לא התעסקתי בנושא כספים.

ש: אבל אתה בטח יודע ...

ת: אני רק יודע שכל הפלגה אנחנו קיבלנו מהמוסד בקבוק ויסקי.

ש: אהה. מהמוסד? זה להצלחת המבצע?

ת: כן.

ש: אני רק רוצה, אני לא חושב שענית לי לשאלה – אתה היית מפקד הפלגה הראשונה?

ת: הפלגה הראשונה היה המפקד זָבוּ. בן-אברהם זאב.

ש: בן-אברהם זאב.

ת: כן.

ש: ... הוא היה אחר כך מפקד חיל הים, לא?

ת: לא. זבו היה, זבו בסוף היה מפקד בסיס בצ"ד, בסיס ציוד, אלוף משנה.

ש: הבנתי. או.קיי. אז נתחיל ברשותך ככה לפרטים. נתת את הרקע. אני שאלתי קודם לגבי המפגש הראשון או התדריך הראשון יותר נכון, לגבי היציאה. באו אליכם מהמוסד והסבירו לכם מה מהות המבצע? איך, ספר לי ככה על השתלשלות, מתי התודעת לזה לראשונה ככה באופן מקצועי, יותר נכון מבצעי?

ת: המבצעי והמקצועי הכי קרוב, הכי אמיתי אולי, היה בפעם השניה או בפעם השלישית. כי פעם ראשונה ידענו שאנחנו צריכים לחבור למישהו ולהביא מישהו ארצה. השמחה בעצם שאתה כבר מתחיל להיות לוחם בצה"ל ופתאום אתה הולך לבצע פעולות מאוד הומניות ולהביא יהודים ארצה, זו פעולה

ש: שמשמחת

ת: שמשמחת מאוד ומעודדת ומעלה את מדינת ישראל על סולם הערכים העליון שהיא בעצם הולכת לדאוג לכל יהודי ויהודי שלא חשוב איפה הוא נמצא, העיקר להביא אותו ארצה. לפי דעתי זו פעולה הומנית ממדרגה ראשונה.

ש: ואתה אז היית מפקד על דבור 1?

ת: אני הייתי מפקד על דבור 1 ואנחנו היינו יוצאים שלוש פעמים בשבוע.

ש: שלוש פעמים בשבוע?

ת: שלוש פעמים בשבוע ואנחנו היינו רבים מי מאיתנו יצא יותר פעמים על מנת להביא יותר יהודים.

ש: כן.

ת: התחרות היתה כמה יהודים אתה בעצם מביא, אבל זה לא תמיד תלוי בך, כי אתה בעצם הולך לחבור עם איזו שהיא סירה וכמה שיביאו אתה תביא. אבל אנחנו היינו מביאים לפעמים עד 20 איש בהפלגה.

ש: עד 20 איש בהפלגה?

ת: עד 20 איש.

ש: אמרת לי קודם בשיחה המקדימה שכל פעם, כל יציאה כזו איש מוסד היה מצטרף אליכם.

ת: כן. איש קשר. בדרך כלל הוא היה איש מוסד.

ש: איש קשר. בעצם מה התפקיד שלו היה? לוודא שזה אותו ...

ת: בעצם לעשות את הקשר פיזי, לספור את האנשים ולהעביר את הכספים.

ש: תמיד היה איש מלווה איתכם? בכל הפעמים?

ת: היה לנו גם איש מוסד מלווה, וגם מפקד בכיר. מפקד בכיר זה היה לפחות סגן-אלוף שהוא מפקד פלגה של סטי"לים.

ש: והוא נכח בכל הפלגה כזו, בכל מבצע כזה?

ת: בכל מבצע היה נוכח, פרט למפקד ספינה, מפקד דבור, היה גם מפל"ג של סטי"לים בדרגה בכירה, סגן-אלוף.

ש: והדרגה שלך היתה?

ת: או סג"מ או סגן.

ש: אה. היית גם מפקד דבור כסג"מ.

ת: כן. סג"מ וסגן. היום זה סרן, אבל אז היה גם סג"מ וגם סגן, כי היינו קצת יותר אחראים מכולם כנראה, כי כולם באו מצוללות, לכולם היה נסיון כלשהוא. חיל הים נתן לשייטת הצוללות אז לפקד גם על דבורים כי באותה תקופה לא היו צוללות פעילות. אז רצו לשמור על הגרעין של הצוללות על מנת שלא יצאו לשאר המקומות אלא ישארו לשבת שם.

ש: הבנתי. עכשיו, הקפדתם שהמבצע והמבצעים האלה יבוצעו כאשר מזג האוויר מאפשר, או בכל מזג אוויר?

ת: בכל מזג אוויר שהיינו מקבלים ידיעה על

ש: מה זאת אומרת היינו מקבלים ידיעה? אתה אישית היית מקבל את הידיעה?

ת: לא. מפקדת חיל הים היתה מקבלת, מפקדת חיל הים היתה מודיעה לשיטת 7 על מבצע בשם קוד

ש: שם הקוד היה "שמיקה".

ת: אני לא זוכר.

ש: אתה לא זוכר. או.קיי.

ת: לא זוכר. היה שם קוד, היה מתנהל תדריך למבצע, בתדריך למבצע היו מכינים את הספינה לפעולה מבצעית. היה תדריך מסודר, עם כל הנהלים.

ש: בתדריך השתתף תמיד איש המוסד?

ת: לא זכור לי איש מוסד. אני רק יודע שהוא תמיד השתתף כנספח בספינה ותמיד היינו יוצאים.

ש: הוא היה במדים?

ת: לא.

ש: או שאזרחי, רגיל?

ת: אזרחי.

ש: או.קיי.

ת: בכל תדריך השתתף, כמעט בהרבה מקרים אני זוכר את מפקד חיל הים היה.

ש: מפקד חיל הים ...

ת: מפקד גם חיל הים.

ש: מי זה היה בתקופה שלך?

ת: בני תלם היה.

ש: מי?

ת: תלם.

ש: אה, תלם. תלם מה?

ת: בני.

ש: בנימין תלם?

ת: כן.

ש: הוא היה מפקד חיל הים בשנות השבעים?

ת: תירוש היה. תירוש היה מפקד בסיס ב"ח אז. בסיס חיפה.

ש: אה, בסיס חיפה.

ת: קמחי היה אז

ש: דרך אגב, תירוש, מה השם השני שלו? אתה לא זוכר?

ת: קמחי היה מש"ט 3.

ש: מה זה? אתה מדבר איתי קצת במושגים

ת: קמחי היה מפקד שייטת 3.

ש: אה, מפקד שייטת 3. או.קיי. קמחי מה?

ת: אה, קמחי, קמחי

ש: לא חשוב. או.קיי.

ת: בסדר. יומי

ש: יומי, כן, זה ש

ת: היה מפקד חיל הים ז"ל.

ש: כן, הוא התאבד משהו. ז"ל.

ת: ז"ל עכשיו. הוא היה המפל"ג.

ש: מפל"ג זה ראשי תיבות של?

ת: מפקד פלגה.

ש: מפקד פלגה.

ת: מפקד פלגת סטי"לים. הוא היה בדרגת סגן אלוף. יצאתי איתו הרבה מאוד מבצעים.

ש: זאת אומרת תמיד היה מפקד בכיר?

ת: תמיד היה מפקד בכיר, וסטי"ל תמיד ליווה אותנו בעומק.

ש: סטי"ל?

ת: סטי"ל תמיד ליווה אותנו בעומק.

ש: כשאתה אומר עומק, זאת אומרת מקו החוף

ת: זאת אומרת היינו, אם אנחנו היינו ששה מייל מהחוף, הסטי"ל היה 12 מייל מהחוף. הוא תמיד החזיק

את התמונה המרכזית. הוא היה מפקד בשטח. כשאנחנו ניהלנו את המבצע.

ש: הבנתי. זאת אומרת מפקד הסטי"ל הוא בעצם זה שהיה על המבצע?

ת: מי שהיה אחראי על המבצע זה המפל"ג שהיה אצלי בדבור.

ש: הבנתי.

ת: אבל הסטי"ל הוא היה גם בפיקוד. הוא היה בעצם שומר עלינו, על הקטנים, שהסטי"ל הלבנוני לא יבוא אלינו. אבל הלבנונים אף פעם לא יצאו.

ש: לא קרה מקרה שחיל הים הלבנוני בא אליכם ובודק ת: לא, לא.

ש: הוא לא היה. לא קרה

ת: ים סוער?

ש: לא, לא. תיכף נגיע לים הסוער. אבל שדוקא צוללת נותנת לכם גיבוי? ת: לא.

ש: אף פעם לא. דרך אגב, לפי מה שאני יודע, אבל אני רוצה לשמוע את זה ממך, היה אפשר להביא גם יהודים או במספרים כאלה גם באמצעות צוללות. למה לא עשו את זה? ת: זה בהרבה יותר מסובך.

ש: מאיזו בחינה? ספר להדיוט יבשתי כמוני מה

ת: כי אנחנו היינו מתקרבים לתוך הנמל. נכנסים לתוך נמל בירות ולפעמים היינו מגיעים עד לקילומטר וחצי מהחוף הבירותי, בתוך הנמל היינו לפעמים נכנסים. הצוללת לא יכולה להכנס כל כך פנימה. ולכן לדבור היה בהרבה יותר קל. לדבור היה גם יותר קל לברוח מצוללת. לצוללת ההתחמקות היא שונה, אבל צוללת צריכה גם עומק על מנת

ש: מה אמרת? סמכות?

ת: לא.

ש: לצוללת מה?

ת: יש, היא צריכה יותר עומק על מנת לתמרן. העומק בנמל בירות כנראה לא כל כך עמוק ולא איפשר לכלי תת-מימי לפעול.

ש: הבנתי

ת: לכן הדבור היה נוח יותר.

ש: כדי להבין את העניין החוקי, כשאתה אומר מים טריטוריאליים, הכוונה היא מקו החוף, כמה מייל? ת: ששה.

ש: ששה מייל ימיים?

ת: ימיים.

ש: שכל מייל ימי זה 1.8 קילומטר בערך.

ת: כן.

ש: הבנתי. אתה אומר ששה מייל זאת אומרת הייתם בגבול.

ת: היינו בגבול, ולקראת הסוף היינו נכנסים לתוך ה... בירות.

ש: זאת אומרת ברגע המבצע עצמו, הביצוע עצמו, הייתם נכנסים פנימה עד לנמל.

ת: כן.

ש: הבנתי. באיזו נקודה בנמל בירות? זכור לך?

ת: צפונית לשדה התעופה.

ש: צפונית לשדה התעופה.

ת: כן.

ש: זכור לך משהו "סלע רושה", או הביטוי "רושה"?

ת: לא, פחות. אבל אני זוכר את המזח בתוך בירות.

ש: כן. זאת אומרת ממש לתוך ה...
 ת: כמעט לתוך המזח, אנחנו על המכ"ם זיהינו בצורה ודאית את בירות ואת הכל.

ש: הבנתי. בוא נתייחס קצת לאלה שהביאו. הדייג עם אותה סירת דייג. מה המשקל שלה? סתם ככה

להשכלה כללית. כשאתה אומר סירת דייג

ת: "לוייתנית", שבעה עד עשרה מטר אורך.

ש: כמה חבר'ה אפשר להעמיס על

ת: עד עשרים איש בשקט.

ש: אה, עד עשרים איש

ת: כולם שכבו על הרצפה, לא ראית אף אחד. אם היית צריך להסתכל בקסנון על מנת לראות אותם, לא

ראית אף אחד בתוך הסירה.

ש: זאת אומרת אלה היו ההוראות, כולם שוכבים על הרצפה שם.

ת: כולם שכבו ולא זיהית אף אחד.

ש: האיש המלווה מבירות, האיש שלנו מבירות, אתה בטח זוכר אותו?

ת: לא.

ש: אתה לא זוכר אותו אפילו?

ת: אני התמקדתי יותר, אני יותר התמקדתי בבטיחות של כלי השייט, איך להתחבר איתם, כי המטרה שלי

היתה בעצם להביא את כלי השייט לשם, לדאוג להעמסה של כל היהודים שיגיעו, ולקחת אותם בצורה

הכי בטוחה למדינת ישראל.

ש: הבנתי. עכשיו בוא נדבר קצת על הענין הטכני. קודם כל, לגבי ים סוער – איך הייתם מתפקדים בים

סוער? הסירה בכלל מחוץ בירות יכלה להגיע אליכם? מה הייתם, הייתם מתקרבים אולי יותר או שולחים

סירות זודיאק? מה בדיוק?

ת: היה לנו מקרה, בכל ים היינו יוצאים. כמעט ואנחנו לא ביטלנו מבצעים אף פעם. מי שביטל את

המבצעים זה החבר'ה מבירות.

ש: כי הם לא יכלו לשוט עם הסירה ... עם סירת הדייג.

ת: כי הם לא יכלו לצאת. כי המצב של הים באזור ראש הנקרה או באזור חיפה היה שונה מבירות בגלל ה,

תלוי מאיפה באה הרוח ולפעמים בבירות הים היה יותר סוער מאשר אצלנו. הסירה לא תמיד יכלה לצאת

ודבור כן ידע להחזיק ים יותר גדול. כשלנו היו סערות, אנחנו לא ביטלנו ויצאנו למבצעים. היו ימים

שאנחנו, לשעת השין, לנקודת המפגש, איחרנו עקב מצב הים. אבל לא ביטלנו את המבצעים כי ידענו

שהיהודים מחכים.

ש: קרה אם כך כשהים היה סוער שאתם נאלצתם להתקרב, נכון?

ת: היה לי מקרה, יצאתי פעם עם יומי. הים היה מאוד סוער. הבחור היה מאוד עצבני. כולנו היינו.

ש: יומי?

ת: יומי. לי אישית בבירות הלכה סירה.

ש: אתה רוצה לספר לי בטח על המנוע שנפל לים או משהו כזה?

ת: גם זה היה לי.

ש: אה, זה חוץ מזה?

ת: זה היה לי פעם אחת שהסירה שלי התהפכה. אנחנו לא הצלחנו לרדת, זאת אומרת

ש: להוריד אותה למטה.

ת: לא הצלחנו, חשבנו שלא נצליח להתחבר עם דבור, ויומי חשב שנצליח להוריד סירת מנוע. ניסינו

להוריד סירת מנוע אבל הים היה כל כך גלי, שהוא לקח לנו את הסירה עם מנוע והכל. המנוע באמת נפל.

את הסירה הצלחנו להרים בסוף. הרמנו את הסירה, התחברנו לאותה סירת דייגים, הצלחנו להביא את כל

היהודים, אבל המנוע שקע במצולות הים.

ש: רגע, באותו

ת: באותה הפלגה.

ש: באותה הפלגה הצלחתם בכל זאת להתחבר?

ת: כן.

ש: כי אמרו לי שחזרתם, ורק לאחר מכן אחרי יומיים-שלושה

ת: לא.

ש: אז כן ביצעתם את ה

ת: כן, כן. אני לא

ש: ואיך הם יצאו בכל זאת בים הסוער הזה?

ת: כי אצלו הים סוער היה עד כמעט דמור, היה הים סוער. בבירות

ש: עד דמור.

ת: דמור. בבירות הים היה עוד הרבה יותר שקט. אבל עדין היה סוער, ואני חושב שהתקרבו אולי עד

מייל מהחוף. שם כן הצלחנו לחבור, אבל הסירה נפלה. הצלחנו להוציא אותה אבל המנוע ממש נעלם

לתחתית הים, למצולות.

ש: בענין הזה של קושי, אם לכם היה קשה, אז גם לצד השני, לאותה סירת דייג. עד כמה הרשיתם

לעצמכם להתקרב אל הנמל, ממש אל החוף?

ת: המטרה היתה להביא יהודים. והמטרה הזו

ש: אז לקחתם סיכון.

ת: מקדשת את כל האמצעים. זאת אומרת, אם היינו צריכים להתקרב עד למייל בתוך הנמל, אז עברנו את

כל החוקים, את כל ה, היינו ממש כמו צבא שהולך לבצע את המשימה הטהורה ביותר. והמטרה היתה

באמת טהורה.

ש: הבנתי. עוד נקודה אחת – הנקודה שבה אספו את היהודים, את הקבוצות האלה, היתה על החוף?

ת: על החוף.

ש: איך הם הגיעו?

ת: אני בעצם לא יודע.

ש: אה, אתה לא יודע?

ת: אני בעצם לא יודע. אני רק יודע מהסיפורים שהיו, שעל החוף הם כולם נפגשו והדייג לקח אותם והעמיס אותם בתוך סירה, ובשעות הלילה המאוחרות, 10, 11, 12, הם יצאו מאותו מזח בבירות על מנת לחבור איתנו.

ש: אתה רוצה לומר לי שלקח ענין של שעתיים כמעט עד לשתיים, שעת המפגש?

ת: כן.

ש: שעתיים של שייט?

ת: אולי לקח להם קצת פחות, אבל זה הזמן המשוער שהם היו צריכים לצאת, בחצות, כי בחצות בדרך כלל אין כבר אנשים בנמל.

ש: עכשיו בוא נדבר על מה שנקרא רגע ההתחברות. או קוראים לזה בשפה צבאית, לא המפגש. נו אתה רואה, אני כבר

ת: עגינה?

ש: לא, לא. רגע ה

ת: חבירה.

ש: רגע החבירה. איך זה התבצע? איך וידאתם שאמנם הסירה הזאת

ת: אלף – זיהינו אותו בקסנון.

ש: כן.

ת: היה לנו קשר עם מכשירי קשר ששמענו, הוא הצמיד את המכשיר קשר שלו למנוע. זאת אומרת הוא לא דיבר, אבל זה ששמענו את המנוע ידענו, אם לנו יש אותו מכשיר ולו יש אותו מכשיר, כשאנחנו שומעים את המנוע שלו אנחנו יודעים שזה הוא ולא אף אחד אחר, כי לאף אחד אין מכשיר כזה. זאת אומרת, אלף – שמרנו קשר, בית – זיהינו אותו, בדרך כלל היתה לו חולצה עם זיהוי ש: לדייג אתה מתכוון.

ת: לדייג. ואז, עם כל הסימנים האלה אתה רואה במכ"ם סירה. יש לך מכשיר קשר, אתה רואה את הדייג, אתה רואה את כל הפרמטרים, אז אתה חובר אליו.

ש: איך העליתם אותם? זאת אומרת ...

ת: נתנו יד לאחד-אחד. הדבור עוצר, הסירה

ש: הוא לא גבוה, נכון? כמה שאני זוכר.

ת: הדבור לא גבוה.

ש: הם לא היו צריכים להשתמש בסולמות או בחבלים?

ת: משיכת יד, אתה נותן יד וכולם קופצים, וכולם שמחים לעלות אף על פי שאי הוודאות שלהם היתה ענקית.

ש: אי הוודאות שלהם?

ת: שלהם, של הילדים.

ש: הם היו בחרדה.

ת: הם היו בחרדה.

ש: תכף נדבר על ההתנהגות שלהם, אבל אותם אנשים עולים למעלה, אחריהם עולה המתווך, האיש שלנו ת: כן.

ש: מה היה התפקיד שלו? בעצם בשביל מה, לחבור עם איש המוסד שהיה אצלכם? מה בדיוק?

ת: ספרו, חילקו מתנות, חבילות, ונפרדו.

ש: אתה ראית בעינייך את הכסף, על כל ראש נותנים לדייג באותה הזדמנות?

ת: כן, כן.

ש: ואתה אומר שזה היה יותר ממאה דולר לראש?

ת: זה היה סכומים. אני אף פעם לא החזקתי ולא יודע אם זה היה שטר של דולר או שטר של מאה דולר.

ש: אבל דיברו על סכומים

ת: אבל אין לי צל של ספק שזה היה

ש: של מאות לראש?

ת: מאות.

ש: הבנתי. ואת זה, מי שילם לו לדייג?

ת: אותו הנספח שתמיד הגיע לדבור.

ש: שהגיע לדבור?

ת: כן.

ש: הבנתי. או. קיי. את שם המבצע אתה לא זוכר שזה היה "שמיכה" או, אתה לא זוכר.

ת: לא.

ש: או. קיי. עכשיו אני אדבר ברשותך על הקטע של התנהגות היהודים. אותם יהודים, אני מבין שלא תמיד

אלה היו אנשים צעירים כפי שאמרת קודם. יש מקרים שהיו גם מאוד מבוגרים.

ת: היו אני זוכר, פעם אחת הגיע איזה שהוא מתמטיקאי אחד

ש: מתמטיקאי.

ת: שהיה בגיל 33 כנראה. הרבה מבוגרים אני לא זוכר. אני זוכר יותר נוער בגיל 15, 16, 17, 18.

ש: או. קיי, הם עולים למעלה, ו-?

ת: הם עולים למעלה, מפוחדים, מורידים אותם לדבור, מושיבים אותם

ש: כשאתה אומר מורידים אותם לדבור, מה זאת אומרת?

ת: אומרים להם – תרדו בסולם. אבל אם אתה

ש: לחדר האוכל שלכם, או איך זה נקרא שם?

ת: כן, כן. שם במטבחון יש ספסל קטן, שני ספסלים, שולחן. הם נצמדים שלושה, ארבעה. נותנים להם כמה מיטות, מושיבים אותם על המיטות. הם קצת מבוהלים. כל אחד לוקח את החבילה, את הקיטבג שלו הקטנה, עטופה במטפחת כלשהיא, שקיות

ש: אה, ממש חבילה קטנה, כמו של היהודי הנודד.

ת: היהודי הנודד הטיפוסי, המקל עם האריזה הקטנה עם מה שיש בפנים. זה או סנדביץ' או שמיכה או בגד כלשהוא. הילדות הגיעו עם שלושה-ארבעה זוגות חצאיות.

ש: לבשו עליהן?

ת: לבשו עליהן על מנת שלא יהיה להן מה לסחוב, שכל הבגדים יהיו עליהן. וככה ישבו בפינה. נתנו לפעמים לשתות. לשותות תמיד נתנו. אם שתו או לא שתו, אני לא יודע בדיוק, כי אני רוב המבצע תמיד הייתי על גשר הפיקוד. תמיד הייתה הנחיה לתת להם משהו חם, לחמם אותם, לתת להם לאכול, לקבל אותם לפחות בסבר פנים יפות.

ש: או.קיי. ראית שם תופעות של בכי וכל מיני התרגשויות מן המין הזה? או חשש לעלות על הדבור?

ת: חשש לא. אני חושב שכולם הגיעו מוכנים.

ש: זאת אומרת ידעו שמגיעים

ת: הם המטרה שלהם היתה, כי ההורים שלהם בעצם, מסוריה, הדריכו אותם בדיוק למה הם יוצאים. ילד בגיל חמש עשרה כשהוא עוזב את הבית, וצריך לעשות את המעבר מחאלב ולהגיע לביירות, זו כברת דרך ארוכה מאוד. לפעמים המעבר היה לוקח כמה שבועות. לפעמים ברגל, לפעמים בתחבורה ציבורית כלשהיא פנימית. לפעמים גם האיש קשר בביירות, עם הרב, גם היה צריך קצת להסתדר על מנת להתאים את לוח הזמנים. אז לפעמים היו

ש: איך אתה יודע שזה היה עם הרב?

ת: סיפורים.

ש: מהסיפורים של האנשים שהיו שם?

ת: כן.

ש: הבנתי.

ת: החבר'ה שלי בדבור נפגשו עם יהודי סוריה, עם אותם חבר'ה ש

ש: אלה שהיו למטה?

ת: כן. עם אותם חבר'ה שהבאנו אותם, אז יש לי אנשי צוות וזה

ש: אתה זוכר מישהו מאנשי הצוות שלך?

ת: בטח.

ש: היה לך סגן או

ת: סגן היה ברוקמן.

ש: ברוקמן.

ת: ברוקמן מטבעו.

ש: אה, או.קיי, אותו אני לא מכיר.

ת: היה סבך, שעובד היום ב"מנו". היו. היה ימיני

ש: סלע דני?

ת: דני סלע היה ממגדל העמק?

ש: כן, אבל הוא היה בדבור שלך?

ת: כן.

ש: כמה זמן הוא שירת תחת פיקודך?

ת: אני שירתתי בדבורים כמעט שנתיים.

ש: אה, כמעט שנתיים.

ת: כמעט שנתיים.

ש: ובמשך כל השנתיים האלה, פעמיים-שלוש בשבוע הייתם עושים את המבצע הזה?

ת: פעמיים זה היה

ש: שוב, ...

ת: התקופה של '72, היו בהרבה יותר מבצעים מאשר יותר מאוחר. ב-'73 כמות המבצעים פחתה

ש: בגלל מלחמת יום כיפור?

ת: ובמלחמת יום כיפור אני בכלל ירדתי לזירה הדרומית.

ש: אה, הבנתי.

ת: ירדתי לא-טור והייתי בא-טור שבעה חודשים. זאת אומרת מה בדיוק נעשה בצפון, לא יודע להתייחס.

ש: זאת אומרת לא ידעת אם המבצע הזה, אם המבצעים האלה ממשיכים?

ת: לא ידעתי.

ש: וגם אחר כך חזרת?

ת: אני ב-'74 יצאתי כבר לשליחות לגרמניה, ללמוד צוללות.

ש: לא חזרת לאחר מכן למבצעים האלה בצפון?

ת: לא, לא.

ש: זאת אומרת, לפי מה שאני מבין ממך, אותם שנתיים

ת: שנה וחצי נטו הייתי בצפון

ש: ... תגדיר לי את הזמן.

ת: '72, '73.

ש: '72, '73.

ת: כן.

ש: עד אמצע '73 פחות או יותר?

ת: עד

ש: מלחמת יום כיפור?

ת: יום כיפור. בשבוע הראשון של יום כיפור הייתי עוד בצפון, אחרי זה ירדתי לזירה הדרומית ועברתי

לא-טור.

- ש: הבנתי. ובמשך כל התקופה הזו, פעמיים-שלוש בשבוע מבצע כזה.
- ת: אכן. היו תקופות שהיה קצת פחות, אבל הממוצע הגדול היה שלוש פעמים בשבוע.
- ש: ובכל הפלגה כזו משהו בסביבות ה-15, 20?
- ת: היו גם מקרים של פחות.
- ש: אה, גם פחות.
- ת: אבל התענוג היה כשזה היה מגיע 17 ומעלה.
- ש: או קיי. עכשיו, אני מבין שהייתם סוגרים את העניין, הדייג עם איש המוסד הברותי, איש הקשר, היה חוזר לשם, נכון?
- ת: כן.
- ש: ואתם הייתם מתחילים במשט לכיוון נמל חיפה.
- ת: כן.
- ש: כמה זמן זה שייט, פחות או יותר?
- ת: חמש שעות.
- ש: חמש שעות. במהלך חמש השעות, מישהו היה מטפל בהם?
- ת: ודאי. אנשי הצוות היו מטפלים בהם.
- ש: אנשי הצוות?
- ת: אנשי הצוות. כי מבחינה פיקודית, מפקד הדבור צריך להשאיר על המשמרת למעלה. הוא צריך להיות אחראי על הבטיחות של הכלי, הוא צריך להיות או בגשר העליון או בגשר הסגור, להסתכל למכ"ם, לדעת מה נעשה, מה הקשר, אם לשלוח מברקים ...
- ש: הבנתי. ...
- ת: כן.
- ש: על הטיפול בהם היה אחראי מי, הסגן שלך?
- ת: הסגן, אנשי הצוות. אנשי הצוות ידעו לעשות כמעט הכל.
- ש: כן, אני מתאר לעצמי. חמש שעות, הייתם מגיעים לנמל חיפה. מה הייתם עושים בנמל חיפה?
- ת: בנמל חיפה היה מגיע הרכב של בסיס
- ש: משאית דודג'.
- ת: היה מגיע, מעמיסים אותם, וכאילו ש
- ש: תמיד זו היתה משאית דודג'? אני נאלץ להזכיר לך כל מיני פרטים, אבל
- ת: לא, אני לא יודע להתייחס למה, איזה
- ש: איזה רכב הגיע? מה אתה זוכר?
- ת: האוטובוסים הצבאיים.
- ש: אה, אוטובוס צבאי?
- ת: כן, אוטובוס צבאי כזה. זה דודג' היה. זה ממש היה דודג'.
- ש: דודג'. משאית צבאית, או אוטובוס צבאי?

- ת: אוטובוס צבאי. אני יותר זוכר אוטובוס צבאי. היו כולם עולים עליו וכאילו שלא היה שום דבר.
- ש: לא הייתם מכסים אותם שלא יזהו? לא הייתם נותנים להם מדים שילבשו?
- ת: בינינו, בין הפלגה לבין הרציף היה אולי פחות מעשרים מטר. והאוטובוס
- ש: זאת אומרת בין הפלגה, זאת אומרת מקום העגינה שלכם.
- ת: מקום העגינה של הדבור. הכביש היה פחות מעשרים מטר, כולו. היית מגיע בשש בבוקר, שבע בבוקר.
- ש: אתה לא זוכר שהלבישו אותם במדי צה"ל?
- ת: לא.
- ש: אתה לא זוכר דבר כזה? אתה גם לא יכול לשלול את זה? אתה ... שולל.
- ת: לא, אני
- ש: אתה לא זוכר שנתתם
- ת: אני לא נתתי מדים.
- ש: הבנתי.
- ת: אנחנו לא היו לנו מדים לתת להם. לא הלבשנו.
- ש: אתה לא זוכר דבר כזה?
- ת: לא, לא.
- ש: אתה גם לא זוכר שקיבלתם פקודה לעטוף אותם בשמיכות כדי שלא יזהו אותם, או משהו כזה?
- ת: לא, לא.
- ש: אתה לא זוכר. ראית איזה תופעות מיוחדות כשהגעתם מבחינת ההתרגשות שלהם? ראית כמו כל יהודי שמגיע מארץ מצוקה על הרציף מנשק את האדמה?
- ת: אלה היו ילדים, והתנהגות של ילד זה לא מבוגר.
- ש: אתה לא ראית את זה?
- ת: לא.
- ש: הבנתי. אני מבין שאיש המוסד היה נוסע איתם, הולך איתם.
- ת: כן, אנחנו היינו נשארים בדבור עצמו, מכינים אותו, או מחסלים אותו מהפלגה ומכינים אותו להפלגה אחרת. אבל אנחנו היינו נשארים. בשעה שמונה בבוקר היינו יוצאים לתחקיר.
- ש: בסוף היום הייתם ...
- ת: לא בסוף היום. בגמר ההפלגה.
- ש: זאת אומרת סליחה, בגמר המבצע.
- ת: בגמר ההפלגה הצוות היה מחסל את כלי השייט, ואנחנו היינו
- ש: מחסל?
- ת: מחסל, זאת אומרת
- ש: זאת אומרת ההכנות.
- ת: כן.
- ש: או קיי.

ת: מנקה את כלי הנשק, מוציא תחמושת, מגרז, משמן, שוטף את הכלי.

ש: ביבשה קוראים לזה "החזרה לכשירות".

ת: החזרה לכשירות. בדיוק אותו הדבר. והקצינים היו הולכים לתחקיר.

ש: עם מי?

ת: עם מפקד הבסיס.

ש: הבנתי.

ת: מפקד הבסיס היה בדרגת אלוף משנה, תת-אלוף.

ש: אחרי כל מבצע כזה, תחקיר?

ת: כל מבצע.

ש: אני מבין שבפעילות הרגילה לא היה לכם תחקיר בשמונה בבוקר?

ת: אם היה מבצע אז כן היה.

ש: כן, אני מדבר רק במבצעים היה תחקיר.

ת: רק במבצעים יש תחקיר. אם אתה יוצא לסיור שגרתי אז אין לך תחקיר.

ש: או.קיי, בסדר, זה מה שרצייתי. העניקו לזה חשיבות, זה מה שאני

ת: ודאי, ודאי.

ש: אתה אומר שלא ראית את אותה התרגשות, וכל מה שניסיתי לדלות ממך קודם. אתה לא זוכר. בסדר,

או.קיי, ... מותר לא לזכור. מה שאני רוצה עכשיו לקראת סיום תספר על דברים מיוחדים שאולי, בעיות

מיוחדות שהיו, דברים מיוחדים. על דברים פיקנטיים כאלה שאתה זוכר מהמבצעים האלה.

ת: היו מבצעים, היתה שריפה בתוך הדיזל, היו שריפות. היו תקלות טכניות

ש: תקלות טכניות רגילות.

ת: אבל עדין לא ביטלנו את המבצעים בגלל תקלה. תמיד השתדלנו, גם במידה והיתה איזו שהיא תקלה

טכנית, להתגבר ולבצע את המשימה. בכל המבצעים, לדוגמה, כלי השייט היה לגמרי חשוך. פעמון אף

פעם לא הפעלנו אותו על מנת

ש: מה זאת אומרת פעמון?

ת: אזעקת צוות.

ש: להתחלף במשמרות או משהו כזה?

ת: כן. לא הפעלנו פעם. יש עמדות קרב, אז מפעילים פעמון שכל הצוות יקום. לא הפעלנו על מנת לא

ליצור רעש גם. שמרנו על נוהל פעילות ממש מבצעי, הדוק, שמרנו על כללים כי ידענו שיש לנו מבצע

ושמרנו עליו.

ש: יש לי שאלה שעכשיו אני מבקש לשאול – אתם נכנסים כמעט לתוך נמל. מי שרואה דבור, את

הצללית, מזהה שזה כלי שייט קרבי, זו לא סירת דייג. איך התגברתם על הענין הזה?

ת: היה לנו תאום מודיעיני תמיד וידענו מה עושה הסמ"ר הלבנוני.

ש: מה זה סמ"ר?

ת: ספינת משטרה לבנונית.

ש: הבנתי.

ת: ידענו מה הם עושים. והם בדרך כלל לא יצאו בלילה לים.

ש: זאת אומרת היה לכם נתון מודיעיני ...

ת: היה לנו נתון.

ש: מה קורה עם ספינת המשטרה שלהם.

ת: היה לנו נתון, על כל הגזרה היה לנו נתון. הנושא המודיעיני תמיד היה ידוע.

ש: זאת אומרת אין לך בעיה.

ת: לפני כל מבצע ידעתי כל דבר. תמיד ניהלנו גם תמונת מכ"ם וידענו מי נמצא, מי שט בים. לא תמיד

היה לנו זיהוי ודאי לכל דבר, אבל ידענו

ש: מי מתקרב אליכם.

ת: מי מתקרב או מי מתרחק. תמיד ידענו את המצבים האלה.

ש: הבנתי. זאת אומרת שלא היתה בעיה של נניח באקראי ספינת דייגים מתקרבת אליכם ומתחילה לעורר

מהומות או משהו כזה?

ת: לא, לא.

ש: לא קרה אף פעם?

ת: לא. לי לא קרה.

ש: אתה יודע על חברים שלך שאולי זיהו אותם או היתה בעיה של

ת: לא.

ש: או קיי. עכשיו ממש שאלה ככה לקראת הסוף – חברים שלך, קצינים אחרים, לא המשיכו עם

המבצעים האלה? מתי זה פסק, אם אתה יודע?

ת: לא, אני לא יודע.

ש: אין לך מושג.

ת: אני יודע שאחרי יום כיפור אנחנו קצת התפלגנו מבחינת קצינים, כי חלק נשארו בצפון, חלק ירדו

לדרום, ואחרי זה התחילה להיות פעילות של שייטת 7 ברכישת צוללות ואיוש אנשי צוות חדשים. ואז אני

יצאתי גם להשתלמות לגרמניה על נושא צוללות, ואחרי זה עברתי לאנגליה לבניית צוללות, וכך נשארתי

עד '77 באנגליה.

ש: הבנתי. אתה רוצה עוד משהו להוסיף שאולי לא שאלתי, משהו כללי?

ת: אני מאוד נהניתי מהשרות הצבאי, ואחת הפעולות באמת היפות ביותר אלה הפעולות ההומניות שהיו

על מנת להביא את היהודים ארצה.

ש: בסך הכל, כמה בערך הבאת?

ת: אני חושב שהיו מאות. עשרות, מאות.

ש: כלומר זה מגיע מעבר לאלף?

ת: סך הכל?

ש: כן, סך הכל.

ת: גראה לי שכן.

ש: אתה, עם הדבור שלך, הבאת

ת: לא, אני חושב שכל הפלגה הבאנו מעל אלף.

ש: כל הפלגה?

ת: כל הפלגה. כל הפלגה הבאנו מעל אלף. הרבה. זה לפחות עשרים אוטובוסים. עשרים אוטובוסים מלאים. אם היית לוקח בחשבון שפעם בשבוע, לשבוע היינו מביאים כחמישים איש, אז רק לשנה זה כמעט אלף. אבל לא תמיד היו כמויות כאלה גדולות. היו גם לפעמים כמויות קטנות יותר, אבל סך הכל הבאנו המון, הרבה.

ש: מה שנשאר לי זה לומר לך תודה רבה על הראיון. הוספתי לי עוד כמה נקודות חשובות. הרבה תודה לך.

ת: תודה רבה גם לך.